

Wandelen in Limburg (B)

Robert Declerck

Colofon

Wandelen in Limburg (B)

© 2021 Odyssee Reisgidsen vof | www.odyssee-reisgidsen.nl

© 2021 Robert Declerck

Alle rechten voorbehouden.

Niets uit deze uitgave mag worden veelevoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand of openbaar gemaakt, in enige vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch, mechanisch, door fotokopieën, opnamen of enige andere manier, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

Tekst: Robert Declerck

Serieredactie: Bartho Hendriksen en Leo Platvoet

Foto's: Leo Van Briel tenzij anders aangegeven.

Kaart: UvA-Kaartenmakers | www.uva-kaartenmakers.nl

Odyssee Reisgidsen

Odyssee Reisgidsen levert zijn titels als paperback of als e-book. Paperbacks zijn verkrijgbaar bij de (reis)boekhandel in Nederland en Vlaanderen, via internetboekhandels of de Odyssee-website. De e-books zijn verkrijgbaar via diverse platforms.

Uiteraard proberen wij de geboden informatie zo actueel en accuraat mogelijk te houden. Toch kunnen er onvolkomenheden en fouten in de tekst voorkomen.

Odyssee aanvaardt daarvoor geen verantwoordelijkheid.

Volg Odyssee op Facebook, twitter en Instagram

www.odyssee-reisgidsen.nl | info@odyssee-reisgidsen.nl

Odyssee winkel: www.odyssee-reisgidsen.vrijeboeken.com

Foto omslag paperback: Mijncité, Genk

Foto titelpagina: 't Scheep, het nieuwe stadhuis van Hasselt, steekt met zijn boeg boven de oude rijkswachtkazerne uit.

Foto pagina Inhoudsopgave: In het Begijnhof in Hasselt hebben tot 1886 begijnen gewoond. Foto Ils Braes.

ISBN 9789461231345

Voorwoord

Limburg is veruit Vlaanderens' groenste provincie. Een combinatie van dat groen met het lokale erfgoed en andere bezienswaardigheden is alvast een uitstekende reden om Limburg te ontdekken of te herontdekken. Voeg daar nog een ruim aanbod Limburgs lekkers bij en een scheut Limburgse gastvrijheid en je weet meteen waar naartoe of te blijven.

Alle startplaatsen zijn bereikbaar per trein. De afstanden van de wandelingen zijn haalbaar: gemiddeld vijf kilometer. Gun jezelf onderweg een pauze, misschien wat langer vertoeven in een mooie omgeving, een fraai uitzicht bewonderen, gebruik maken van takeaway of genieten horeca die weer toegankelijk is. Limburg heeft zoveel lekkers in huis, zowel voor de smaak als voor de andere zintuigen.

Groen is altijd aanwezig op de tien wandelingen. Ook in wat grotere steden is er aandacht voor. In plaatsen als Diepenbeek, Zonhoven en Bilzen wandel je wel wat vaker in een groen decor. In Hasselt, Sint-Truiden en Tongeren is er veel aandacht voor cultuur, geschiedenis en tal van andere bezienswaardigheden, maar ook hier zoek je de natuur op. Je zal ook merken dat in de mijngebieden (Genk en Beringen) de natuur weer terrein wint op het zwart dat vroeger uit de ondergrond gehaald werd door zwoegende mijnwerkers.

Met *Uit je kot Wandelen in Limburg* maak je kennis met wat Limburg te bieden heeft op uiteenlopende terreinen. Geniet ervan! Na Oost-Vlaanderen en Limburg zijn weldra zijn ook de andere Vlaamse provincies aan de beurt.

Veel lees- en wandelplezier

Robert Declerck

Informatie

De redactie van deze gids is afgesloten in maart 2021 toen Vlaanderen langzaam ontwaakte uit de corona-isolatie. Uiteraard hebben we geprobeerd de geboden informatie zo actueel en accuraat mogelijk weer te geven. Toch kunnen er onvolkomenheden en fouten in de tekst voorkomen. Odyssee aanvaardt daarvoor geen verantwoordelijkheid. Voor reacties, aanvullingen en suggesties: info@odyssee-reisgidsen.nl.

Updates en aanvullingen

Scan de QR-code voor updates van de gids *Wandelen in Limburg* of ga naar <https://www.odyssee-reisgidsen.nl/item/wandelen-in-limburg-updates>

Inhoudsopgave

Een schets van Limburg

Odyssee's aanraders 7

Een eerste kennismaking met Limburg 8

Wandeling 1 | Beringen: groen en zwart hand in hand

Van het verleden de toekomst maken 14

Wandeling 2 | Bilzen: Demer als leidraad

Herinneringen aan Jazz Bilzen blijven 21

Wandeling 3 | Diepenbeek: wandelen tussen wijers

Veelvuldig gebruik van vijvers 27

Wandeling 4 | Genk: wandelen tussen gisteren en vandaag

Genieten van een actieve stad 33

Wandeling 5 | Hasselt: mooi en smaakvol

Beeldenrijk en lekker 39

Wandeling 6 | Hasselt: street art en natuur

Rond de Groene Boulevard 46

Wandeling 7 | Maastricht: een verrassing!

Gezelligheid en architectuur 55

Wandeling 8 | Sint-Truiden: groen en monumenten

Groen, ook met dank aan de geschiedenis 63

Wandeling 9 | Tongeren: Langs Romeinse en middeleeuwse omwallingen

Groot aanbod voor één dag 70

Wandeling 10 | Zonhoven: verhalen en natuur

Eerst de dorpskern, dan de wijers 76

Wandeltraject 1: Zonhoven Dorp 77

Wandeltraject 2: De wijers, Zonhovens groen 80

Register 82

Kaders

Kolenwinning in Beringen 16

Stoflong, veel voorkomend bij mijnwerkers 18

Dispuut tussen begijnen en huisvrouwen 24

Jazz Bilzen: muzikale grootheden op het podium 24

Ever Meulens Beeldenpark 25

Landcommanderij Alden Biesen 26

Wijers belangrijk voor de biodiversiteit 29

Blauwgrasland 30

Diepenbeek en Hasselt, geen grote liefde 32

Een ommetje naar het Heempark 35

Cités of tuinwijken 37

De Langeman en de Virga Jessefeesten 40

Frans Massy, een held met een schaar 43
'There's a motive for every movement' 48
Cholera-epidemie in Hasselt 50
Met de trein naar Maastricht 55
Een epidemie met ongewone afloop 57
Faliezusters, 'helden' van vroeger 58
Levendig Wyck 61
De Vesten 64
Domein 't Speelhof 65
Quarantaine in de middeleeuwen 65
Met dank aan pastoor Boelen 66
Verzorging van pestlijders 68
Ommetje naar Romeinse omwalling 72
Pumpkeskal 75
Zonhoven-Badplaats en andere stations 77
Sint-Quintinus in Zonhoven en Hasselt 78
Vier schansen in Zonhoven 80
Wijers door de eeuwen heen 81

Belgisch Limburg

© UVA-K

Odyssee's aanraders

Beringen

C-mine, Genk

- be-Mine, grootste industriële erfgoedsite van Vlaanderen
- Fatihmoskee, de mooiste moskee

Bilzen

- Zoemerik, een wandelpaadje naast de Demer
- Park Haffmans, herinneringen aan Jazz Bilzen

Diepenbeek

- Weyers, vijvers voor ijzerwinning en viskweek
- Dorpsbenden, blauwgraslanden

Genk

- Molenvijverpark, natuur en zonnepanelen
- C-mine, creativiteit voor alle zintuigen

Hasselt

- Proeven in het Jenevermuseum
- Oud Kerkhof, funerair erfgoed
- Street art, ook buiten het centrum
- Japanse Tuin, de oudste van Europa

Maastricht

- Centre Céramique, moderne architectuur
- Onze-Lieve-Vrouweplein, geschiedenis, religie en gezelligheid

Sint-Truiden

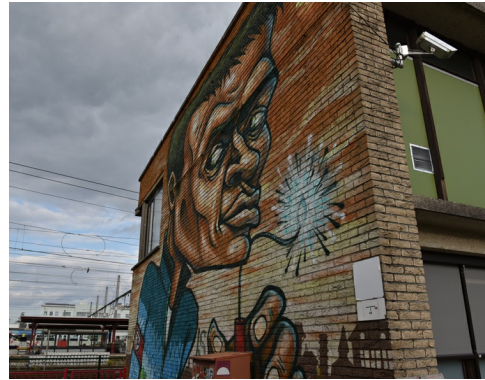
- De Vesten, gewaardeerd groen wandeltraject
- Grote Markt, omgeven door monumenten

Tongeren

- Romeinse omwallingen
- Onze-Lieve-Vrouwebasiliek en Teseum, archeologie en kunst ten top

Zonhoven

- Langs het Katepeke naar het Kerkplein
- Uitkijktoren De Wijers, breed zicht op de Limburgse natuur

Street art, Hasselt

Een eerste kennismaking met Limburg

C-mine is een creatieve hotspot op uniek industrieel mijnrfogoed. Foto BigStock

'Limburg' verwijst naar het vroegere hertogdom Limburg (12de-13de eeuw) dat de ruime omgeving van Eupen omvatte. Bestuurlijk centrum was het huidige plaatsje Limbourg. De naam Limburg dook terug op in 1815 toen het voormalige hertogdom bij het Verenigd Koninkrijk der Nederlanden gevoegd werd. De Nederlandse koning Willem I vond een bijkomende titel als 'hertog van Limburg' belangrijk voor zijn visitekaartje en hij vormde de nieuwe provincie Limburg. Een historische band met het vroegere hertogdom was er eigenlijk niet. Sinds 1839, bij de definitieve scheiding van Nederland en België, zijn er dus twee provincies Limburg.

Beknopte geschiedenis van Limburg

Romeinen

Ruim 133.000 jaar geleden was er al menselijke activiteit in Limburg. Je merkt er alvast iets van op de Neanderthalerite in Veldwezelt (Lanaken). Ook 80.000 en 40.000 jaar geleden waren daar mensen aan de slag. Van recentere oorsprong zijn de grafheuvels in Mohlem (Peer) en Wijshagen (Oudsbergen): 800 tot 450 v. Chr.

Julius Caesar arriveerde in 58 v. Chr. te paard in Gallië. Hij zou die Galliërs eens een lesje leren, dacht hij. Maar de Eburonen, die in en rond het huidige Limburg woonden, staken onder leiding van Ambiorix daar in eerste instantie een stokje voor. Uiteindelijk wonnen de Romeinen toch dankzij hun overmacht en tactisch vernuft van hun legerleiding.

Omstreeks 7 v. Chr. legden de Romeinse bezetters de grondslagen voor *Atuatuca Tungrorum*, inmiddels de oudste stad van België. De naam verwijst naar de Tungri, een Germaanse stam die in de zeer ruime buurt woonde. Tongeren

groeide uit tot een belangrijke stad voorzien van stevige ommuringen, een tempelcomplex en een aquaduct. Toen rond 400 na Chr. Servatius zijn bisschopszetel van Tongeren naar Maastricht verplaatste, daalde Tongeren in de pikorde der steden.

Vervolgens namen de Franken de macht over in dit deel van het verkrumelende Romeinse Rijk. In de tweede helft van de 7de eeuw verscheen geloofsverkondiger Trudo op het toneel. Onder zijn impuls kwam er een abdij in het later naar hem genoemde Sint-Truiden, dat zou uitgroeien tot een regionaal belangrijk centrum.

Graafschap Loon en prinsbisdom Luik

De eerste gekende graaf van Loon dook op in 1031. Zijn burcht in Borgloon was zijn machtscentrum. Zijn actieve nakomelingen breidden hun macht uit over het huidige Belgisch Limburg en aanpalende gebieden. Het overlijden van de kinderloze graaf Lodewijk IV in 1336 was het sein voor een machtsstrijd die dertig jaar later resulteerde in de opname van het graafschap Loon in het inmiddels machtige nabijgelegen prinsbisdom Luik.

Monument Boerenkrijg in Hasselt

Rond het derde kwart van de 18de eeuw speelden de **Bokkenrijders** een opvallende misdadige rol. Brandschatten was een van hun lucratieve bezigheden. Een honderdtal van deze bandieten ondergingen de doodstraf, vaak na bekenissen afgedwongen via marteling. De Bokkenrijders verdwenen weer van het toneel, maar de toenmalige overheid hield er geen propere handen aan over.

Voor de Hasselaren was er toch ook enig 'goed' nieuws in de 17de en 18de eeuw. Hun stad ontwikkelde zich tot dé jeneverstad bij uitstek met vele tientallen stokerijen. De huidige aanwezigheid van het Nationaal Jenevermuseum is daar een gevolg van.

Frans tijd, Nederlandse overheersing en Limburg

Vanaf 1795 hoorden het prinsbisdom Luik en de Zuidelijke Nederlanden bij Frankrijk. De Franse overheid deelde de regio op in negen departementen. Het nieuwe departement Nedermaas omvatte ongeveer de beide Limburgen.

Toen de Fransen in 1796 de algemene dienstplicht invoerden, kookte het potje van de onvrede over, resulterend in de **Boerenkrijg**. Overmere (bij Berlare in Oost-Vlaanderen)

vormde het eerste strijdtoneel. Op 5 december 1798, op Sinterklaasavond, leden de boeren en hun volgelingen een definitieve nederlaag bij Hasselt. Deze bloedige gebeurtenis wordt jaarlijks herdacht bij het kapelletje van Hilst, even buiten het stadscentrum. Op de Hasseltse boulevard herinnert een imposant monument aan de moedige strijd van de boeren 'voor outer en heerd' (voor altaar en haard). Toen Napoleon definitief verslagen was in 1815 kwamen de bestaande negen Franse departementen in handen van het Verenigde Koninkrijk der Nederlanden en kreeg Limburg de huidige naam, zoals Willem I het wenste.

Bij de Belgische revolutie van 1830 bleek dat de bemoeizuchtige Willem I niet hoog scoorde in de populariteitspolls. Na afloop van de strijd gingen de toenmalige grote mogendheden akkoord met de opsplitsing van Nederland en België. Toch duurde het nog tot 1839 eer Limburg definitief gesplitst was. Het grondge-